

HALDEN
KOMMUNE

**Samarbeidspartiernes forslag til Budsjett 2024
og
Økonomiplan 2024-2027**

Innhold

Innledning.....	3
Ansettelsesbrems	4
Begrenset innleie av arbeidskraft.....	5
Gjennomgang av tilskudd til organisasjoner	5
Alternativ opplæringsarena.....	5
En felles beste praksis i Haldenskolen.....	5
Lærere i 17. mai toget	6
Organisering av helse- og omsorgssektoren	6
Fortgang i arbeidet med å bygge robuste boliger	6
Et lite løft for omsorgs- og avlastningsplasser	6
Lokaler til frivilligheten.....	7
Transport for utviklingshemmede.....	7
Varmtvannsbasseng på helsehuset.....	7
Oppfølging av arbeidet med universell utforming.....	7
Salg av kommunale eiendommer og vedlikehold	8
VAR	8
Vakthold ved Skofabrikken.....	8
Tour of Scandinavia	8
Tiltak NAV	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Muslimske gravplasser	9
Laksen i Enningdalselva	9
En trafiksikker kommune.....	9
Støtte til Pride på grensen og Fargespill.....	10
Støtte til Haldenkanalen regionalpark og Haldenvassdragets kanalselskap	10
En ny markedsføringsstrategi for kommunen.....	10
Disponering av eventuelt økte skatteinntekter	10
Inndekning.....	11
Endringsoversikt:.....	11

Innledning

Budsjett og økonomiplan for 2024–2027 legges ut fra et mørkt bakteppe. Internasjonal uro og krig gjør mange ting mindre forutsigbart. Stigende renter og økte priser strammer inn økonomien til både husholdninger og kommuner. Lokalt har Halden kommune fått et tilleggsproblem med uvanlig store kostnadsoversidelser, spesielt i helse- og mestringssektoren. Uten bufferen i disposisjonsfondet ville kommunen gått mot et stort underskudd i 2023.

Samtidig sier kommunedirektøren at forslaget til budsjett og økonomiplan er mer usikkert enn før, og det vil bli lagt frem reviderte planer i første halvdel av 2024. Alt dette gjør at også samarbeidspartiernes budsjettforslag har flere usikkerhetsmomenter i seg enn vanlig. Men ut fra de forutsetningene som er gitt, er vi opptatt av å vise en retning i kommunens virksomhet for 2024 og de følgende årene.

Det er tid for å stå sammen for Halden. Det er tid for samarbeid. Det er tid for å stramme inn pengebruken nå for å kunne få økt handlingsrom senere.

Å oppnå økonomisk balanse er en av bærebjelkene i samarbeidsplattformen mellom våre tre partier.

Fra samarbeidsavtalen hitsettes:

«Det er enighet om at kommunen har økonomiske utfordringer, og at det vil være nødvendig å tilpasse kostnader til tilgjengelige inntekter, samtidig som gjelden holdes nede og disposisjonsfondet har tilstrekkelig størrelse. Samtidig skal man søke å øke inntektene til kommunen.

Arbeidet med å sikre økonomisk balanse i kommunens økonomi, på kort og lengre sikt, er samarbeidspartiernes viktigste oppgave, fordi kommunens tjenesteproduksjon er avhengig av tilstrekkelige og forutsigbare midler for å fungere.

Det er nødvendig med en gjennomgang av alle kommunens virksomheter for å identifisere muligheter for kostnadsreduksjoner. «Alle stener skal snus».

Lønnskostnader utgjør en meget stor andel av kommunens utgifter, og med prognosene for merforbruk i 2023 og inn i 2024 er det ikke mulig å gjenvinne økonomisk balanse uten at lønnskostnadene tilpasses til nivået på inntekter som kommunen har til rådighet. Dette vil medføre et kontinuerlig omstillingsarbeid i hele kommunen gjennom hele 2024.

Samarbeidspartiene er enige om at nedtaket i lønnskostnader skal tas gjennom naturlig avgang og omstilling. Dette krever disiplin og samarbeidsvilje fra ledelse og tillitsvalgte i kommunen. Og vi forventer at det er en felles forståelse i alle ledd i ledelsen og hos de ansatte og tillitsvalgte om at det det ikke er bærekraftig, eller mulig, å drifte kommunen med høyere utgifter enn inntekter.

For samarbeidspartiene er det viktig å legge til rette for et lavere kostnadsnivå. Dette er et viktig og langsiktig arbeid som må starte i 2024.

Vi har forventninger til at den pågående gjennomgangen av kommunens tjenestetilbud, spesielt helse- og mestringssektoren vil gi grunnlag for flere innsparinger uten at det går utover kvaliteten.

Samarbeidspartiernes budsjett bygger på kommunedirektørens forslag til budsjett

Ansettelsesbrems

Ingen stillinger som har blitt ledige som følge av naturlig avgang skal utlyses og besettes før det har blitt gjort en grundig vurdering av om arbeidsoppgavene knyttet til den utgående stillingen:

- kan opphøre
- kan løses ved hjelp av teknologisk eller organisatorisk endring
- kan løses av ansatte på et annet tjenestested i kommunen

Vurderingen skal gjøres sentralt i kommunen i samråd med tjenestestedet. De tillitsvalgte skal høres før beslutning tas. Der det er mulig å utsette nyansettelse i stillingen, skal det gjøres.

Kommunedirektøren og HR-avdelingen må organisere dette arbeidet slik at de som forbereder ansettelsessakene har en totaloversikt over hvilke menneskelige ressurser som er tilgjengelig i kommunen.

Det gjennomføres en oppdatert kartlegging av alle ansattes kompetanse, slik at man har bedre beslutningsgrunnlag for avgjørelsene.

Ved overtallighet skal det i samarbeid med de tillitsvalgte søkes å få den overtallige inn i egnet stilling som vedkommende er kvalifisert for snarest mulig.

Det skal rapporteres månedlig til HAD om utviklingen i lønnskostnader, innleie, antall ansatte og årsverk.

Innen 1. februar skal det legges frem en sak for politisk behandling om hvordan ansettelsesbremsen skal innføres. Den gjeldende ansettelsesstoppen gjelder frem til denne saken er behandlet.

Vi har forventninger til at ansettelsesbremsen vil redusere kostandene langt mer enn vi har budsjettet med i vårt talloppsett.

Begrenset innleie av arbeidskraft

Bruk av innleide vikarer er for høyt. Kommunedirektøren må organisere virksomheten slik at det er mulig å utnytte arbeidskapasiteten til de ansatte mer fleksibelt, slik at innleie kun benyttes der man ikke har nødvendig kompetanse tilgjengelig. Ved overtallighet skal det i samarbeid med de tillitsvalgte søkes å få den overtallige inn i egnet stilling som vedkommende er kvalifisert for.

Det tas sikte på å bygge opp en ressurspool der egne, faste ansatte i hele stillinger kan gå inn der det er behov, istedenfor å leie inn fra vikarbyrå. Ordningen kan gjerne være et interkommunalt samarbeid.

Gjennomgang av tilskudd til organisasjoner

Kommunedirektøren skal i 2024 fremme en sak til politisk behandling om hvilke organisasjoner vi gir midler til og de samarbeidsavtalene hvor kommunen betaler en andel. Vi vil ha oversikt over alle tilskudd og en prioriteringsliste ut fra hva som gir mest nytte for Haldens innbyggere og næringsliv.

Saken skal også vise hvilke prosjekter vi deltar i med egne ansatte, hvor kommunen bidrar med tilskudd i form av arbeidsinnsats.

Alternativ opplæringsarena

Samarbeidspartiene ønsker å tenke nytt om hva haldenskolen skal være og utvide definisjonen av hva en skole skal være. Kort og godt: tenke utenfor boksen. Partiene har også bitt seg merke i kommunedirektørens tidligere ambisjoner om å utfordre definisjonen av klasserommet.

Det bes derfor om at kommunedirektøren på ny ser på muligheter for alternative læringsarenaer, både å etablere det på barneskolenivå slik for eksempel skole -og miljøsenderet som er på ungdomstrinnet, samt se på en utvidelse av eksisterende tilbud på ungdomstrinnet. Det vil være nyttig å se hvordan andre kommuner organiserer alternative opplæringsarenaer. Dette gjøres i samarbeid med ansatte i skolen, elever og KFU.

En felles beste praksis i Haldenskolen

Det skjer mye bra i haldenskolen og mange dedikerte ansatte gjør alt de kan for å gi elevene våre de ferdighetene de trenger for å mestre voksenlivet. Samarbeidspartiene ønsker å bygge videre på dette og vurdere skritt mot en mer enhetlig haldenskole, der det spiller liten rolle hvilken skole man går på. Ungdomsskolene har allerede god erfaring med dette, og arbeidet for å utvikle en felles beste praksis bør vurderes å gjelde barneskolene i større grad.

Det skal redegjøres for hvordan det jobbes med dette når kvalitetsrapporten for haldenskolen presenteres. I forbindelse med dette skal administrasjonen legge fram en sak om hvordan en kunne utvikle en mer enhetlig haldenskole der lærerverk, praksis og regler i

større grad samkjøres. Pedagogiske og økonomiske fordeler og ulemper med dette drøftes, spesielt i lys av å oppnå målet om bedre resultater i haldenskolen.

I prosessen er det viktig å involvere utdanningsforbundet, skolenes landsforbund, fagforbundet og skolelederforbundet.

Lærere i 17. mai toget

I 2023 bevilget formannskapet midler til å lønne lærere slik at de igjen kunne gå i 17. mai-toget. 17. mai er den viktigste dagen for å feire demokratiet og rettsstaten. Vi så at det var en reell fare for at barnetoget skulle forsvinne i Halden, og med det den tydeligste feiringen av nasjonaldagen.

Samarbeidspartiene legger til grunn at kommunedirektøren legger opp til at lærerne skal gå i 17. mai-toget også i 2024 i tråd med vedtaket fra 2023.

Dersom dette ikke er tilfellet, må kommunedirektøren informere politikken om dette umiddelbart og foreslå hvordan dette kan gjennomføres.

Organisering av helse- og omsorgssektoren

Kommunedirektøren har startet et arbeid for å sikre en mer bærekraftig organisering av helse-, mestring og omsorgssektoren. Innledningsvis har vi skrevet noe om dette, men vi vil understreke viktigheten av å utnytte kompetansen på tvers av underområdene og de ressursene vi har i organisasjonen. Dette arbeidet er avgjørende for å sikre en forsvarlig økonomi og forutsigbarhet for både ansatte, brukere og pårørende.

I dette arbeidet vil det være hensiktsmessig å koble HR-avdelingene tettere på i fremtiden.

Fortgang i arbeidet med å bygge robuste boliger

Det har lenge vært planer om å bygge robuste boliger for mennesker med store rusutfordringer, men uten at planene til nå har blitt realisert. Kommunedirektøren bes sørge for en bedre fremdrift i saken så disse innbyggerne kan få et mer egnet botilbud enn nå.

Et lite løft for omsorgs- og avlastningsplasser

Ombygging av Solheim Senter medfører at vi i en periode får færre sykehjemsplasser. Samtidig ser vi at det er økende behov for langtids sykehjemsplasser for demente og somatisk syke. F.eks. vil andelen demente fordobles fra 2,1 % i 2020 til 4,2 % i 2050. I budsjettet for 2023 ble det vedtatt at man ba om en plan for utbygging av sykehjemsplasser

videre. Antagelig pga. den økonomiske situasjonen kom ikke dette nå. Men vi ber om at en slik plan legges fram i første del av 2024.

For å avhjelpe dem som har somatisk syke og demente boende hjemme, setter samarbeidspartiene av 3 mill. til ekstra avlastningsplasser og dagtilbud i 2024.

Lokaler til frivilligheten

Det er mange frivillige aktører som gjør mye for de innbyggerne som trenger litt ekstra hjelp i hverdagen.

Samarbeidspartiene mener at kommunen bør strekke seg langt for fortsatt å kunne tilby frivillige aktører. I denne sammenhengen vises til samarbeidsavtalen som sier:

«Samarbeidspartiene vil derfor arbeide for å gi kultur, idrett, trossamfunn og frivillighet gode arbeidsvilkår. Vi vil i den forbindelse se på muligheten for å gjøre kommunale bygg og anlegg mer tilgjengelig utenom ordinær åpningstid.»

Transport for utviklingshemmede

Kommunedirektøren foreslår i sitt budsjettforslag å øke inntektene fra transport for utviklingshemmede ved å øke egenandelen for transport til kommunale dagtilbud. Dette har en kostnad på 180.000,-

Samarbeidspartiene ønsker å oppmuntre til arbeid og aktivitet og reverserer dette innsparingstiltaket.

Varmtvannsbassenget på helsehuset

Samarbeidspartiene har som mål å sette i stand varmtvannsbassenget på helsehuset i løpet av 2024. Dette har en beregnet investeringskostnad på 3. millioner kroner. Driftskostnader begynner å løpe når bassenget tas i bruk. Samarbeidspartiene vil komme tilbake til inndekning i forbindelse med budsjettrevisjonen i juni. Dette vil bety at varmtvannsbassenget tidligst vil være i drift fra 2025.

Oppfølging av arbeidet med universell utforming

Kommunestyret vedtok i 2018 Strategi for universell utforming i Halden 2018-2025. Samarbeidspartiene ber om en årlig oppdatering av hva som er gjort for å følge opp denne strategien.

Salg av kommunale eiendommer og vedlikehold

I 2024 skal administrasjonen legge fram en sak som gir oversikt over kommunens totale eiendomsmasse og hvilke bruksområder eiendommene har i dag. I saken legges det fram en rangert liste over hvilke eiendommer som kan frigjøres for salg i 2024, og hvilke som kan selges i årene etter.

Administrasjonen skal også legge frem forslag til hvordan deler av inntektene fra eiendomssalg kan brukes for å i størst mulig grad bidra til å bevare verdien på de eiendommene som fortsatt er i kommunalt eie

Hvert år får kommunen utbytte fra selskaper hvor kommunen har eierskap. Dersom utbyttet blir høyere enn budsjettet, brukes 2 mill. til ekstra vedlikehold. Eventuelt øvrig overskytende utbytte går inn i ordinært regnskap for å redusere uttaket fra disposisjonsfondet.

VAR

De kommunale avgiftene har økt de siste årene og vil også øke i 2024. Samarbeidspartiene har dessverre ikke klart å finne den inndekningen på rundt 30 millioner som kreves for å lette noe på avgiftsøkningen.

Vi ber om at det i løpet av 2024 skal legges frem en sak for politisk behandling som viser hvordan vi kan dreie avgiftsinnretningen fra fastledd til forbruk. Det skal lønne seg å bruke lite vann.

Det er et mål at de kommunale avgiftene skal reduseres og det skal i 2024 også presenteres en sak som viser mulighetene for og konsekvensene av en reduksjon på investeringstakten innen VAR-området.

Vakthold ved Skofabrikken

Kommunedirektøren har foreslått å kutte kostnaden til vakthold på skofabrikken. Kommunedirektøren jobber med hvordan skofabrikken kan være et trygt og trivelig sted for leietakere, besøkende og beboere. Alle skal føle seg trygge når de besøker Haldens nye storstue. Dette kan gjøres på andre måter enn ved å betale et vaktelskap.

Kommunedirektøren skal i løpet av første halvår legge frem en sak for hvilke tiltak som iverksettes slik at skofabrikken blir et trygt sted for alle.

Tour of Scandinavia

Tour of Scandinavia er et viktig arrangement som bidrar til positiv aktivitet i kommunen. Det foreligger foreløpig ingen søknad om støtte til dette arrangementet i 2024. Vi regner med at en slik søknad kommer og samarbeidspartiene imøteser denne.

I søknaden skal det synliggjøres hva som er støtte i rene penger og hva kommunen bidrar i form av arbeidsinnsats og tjenester. Dette skal gi et klart og tydelig bilde av kommunens støtte til arrangementet.

Tiltak NAV

Kommunedirektøren har foreslått å styrke NAV med fem årsverk for å inkludere flere folk i arbeid. Dette er et godt tiltak som har som mål å få flere haldensere i jobb. Dette er et av samarbeidspartiernes viktigste satsingsområder. Det kommer allikevel med en kostnad på 2. millioner kroner. Samarbeidspartiene forventer at innsparingen på kommunebudsjettet ved at folk kommer i arbeid eller over på statlige ordninger minst overstiger kostanden ved flere NAV-ansatte.

Muslimske gravplasser

Det har tidligere vært jobbet med å etablere egne muslimske gravplasser. For samarbeidspartiene er det et mål at haldensere som stedes til sin siste hvilke skal kunne gjøre det i Halden uansett hvilken religion man måtte ha. I dag må muslimske haldensere gravlegges i Sarpsborg.

I 2024 skal kommunedirektøren legge frem en sak som viser fremgangen i arbeidet med å etablere muslimske gravplasser i Halden og når dette kan forventes å være på plass.

Laksen i Enningdalselva

Situasjonen for laksen i Enningdalselva er prekær. Det oppdages stadig flere syke fisker og det kan vi ikke akseptere. Enningdalselva er definert som et nasjonalt laksevassdrag og det påhviler derfor staten et særlig ansvar.

Samarbeidspartiene ber kommunedirektøren, ved den relevante fagavdelingen, å gå i dialog med sentrale myndigheter for å finne årsaken til sykdommen og tiltak som kan bedre og på sikt friskmelde laksestammen i Halden.

En trafikksikker kommune

Halden kommune starter arbeidet med å få godkjent kommunen som trafikksikker kommune. En slik Godkjenning er et kvalitetsstempel for godt, målbevisst og samordnet arbeid med trafikksikkerhet. Kommunen er en viktig aktør i trafikksikkerhetsarbeid. Som eier av veier, barnehage, skoler, arbeidsgiver, kjøper av transporttjenester og ansvarlig for helse trivselen til innbyggerne har kommunen et stort ansvar for å forebygge ulykker. En trafikksikker kommune gir økt fokus på trafikksikkerhet som kommer våre innbyggere i Halden til gode. Hovedhensikten er å styrke kommunens innsats i trafikksikkerhetsarbeid, redusere antall ulykker og utrygghetsfølelsen, spesielt hos myke trafikanter.

Støtte til Pride på grensen og Fargespill

Halden kommune har mottatt søknader om støtte fra både Pride på grensen (PpG) og Fargespill. Søknaden fra PpG er foreslått avvist fra kommunedirektøren og søknaden fra Fargespill tilgodeses med et lavere beløp enn søknadssummen.

Samarbeidspartiene mener at dette er viktige organisasjoner som gir viktige bidrag til haldensamfunnet. Samarbeidspartiene ønsker derfor å støtte PpG med 150.000,-. Dette var summen de fikk i fjor.

Fargespill sin søknad innvilges i sin helhet. Dette har en kostnad på 177.000,-

Støtte til Haldenkanalen regionalpark og Haldenvassdragets kanalselskap

Kommunedirektøren foreslår å kutte støtten til Haldenkanalen regionalpark og Haldenvassdragets kanalselskap. Samarbeidspartiene er bekymret for konsekvensene av dette tiltaket, ikke minst er det et poeng at vi er i dette samarbeidet med andre kommuner.

Samarbeidspartiene finner rom til å redusere dette tiltaket noe, men ikke i sin helhet. Vi bevilger 500.000,- til regionalparken og Haldenvassdragets kanalselskap. Støtten skal i første rekke gå til de tiltakene hvor vi samarbeider med andre kommuner. Kommunedirektøren bes gå i dialog med aktørene for å finne ut hvordan støtten best bør fordeles

En ny markedsføringsstrategi for kommunen

De siste årene har Halden kommunene mistet noen av sine største attraksjoner. Eksempler på dette er Allsang på Grensen og Tons of Rock. Vi vet allikevel at det skjer mye i Halden og vi har mye å by på. Vi har også tenkt nytt rundt markedsføring ved en avvikling av turistkontoret og markedsføring i digitale kanaler.

Administrasjonen bes legge fram en sak om en markedsføringsplan for Halden. Saken skal gå gjennom hva Halden har størst mulighet for å bli kjent som og hva det er ønskelig å bli kjent som for å tiltrekke seg turister. Planen skal bidra til vekstmuligheter for kultur og næringsliv i Halden. I planen skal det også drøftes hva som kan være et årlig økonomisk bidrag fra kommunen.

I dette arbeidet vil Halden næringsutvikling være en viktig samarbeidspartner.

Disponering av eventuelt økte skatteinntekter

De senere årene har vi sett at kommunens skatteinntekter har vært høyere enn budsjettet. Dette er forholdet det ikke er mulig å ha sikker kunnskap om når budsjettet vedtas i desember. Eventuelt ekstra skatteinntekter på slutten av året går inn i ordinært regnskap for å redusere uttaket fra disposisjonsfondet, som buffer til uforutsette utgifter og innsparingstiltak som ikke lykkes.

Inndekning

Samarbeidspartiene gjør minimale endringer i kommunedirektørens forslag til budsjett. Det ikke store summer vi flytter på, men samarbeidspartiene mener tiltakene vil gi god effekt. Det overskytende avsettes til formannskapets konto i påvente av sak om et mulig samarbeid med det nye konseptet til Allsang på grensen og eventuelt andre saker som måtte komme i løpet av året.

Endringsoversikt:

Kostnader	Sum
Omsorgs- og avlastningstilbud	3 MNOK
Transporttilskudd, dagtilbud	0,18 MNOK
Støtte til fargespill	0,17 MNOK
Støtte til Pride på grensen	0,15 MNOK
Støtte til Haldenkanalen regionalpark og Haldenvassdragets kanalselskap	0,5 MNOK
Til formannskapets konto	2 MNOK
Totale kostnader	6 MNOK

Inndekning	Sum
Avsatt til Allsang på grensen	3 MNOK
Ansettelsesbrems med tidlig effekt til disponering	3 MNOK
Total inndekning	6 MNOK